

Analyse

21. november 2022

De sidste 40 års lønudvikling har efterladt jordemødrene på perronen

Af Andreas Lund Jørgensen og Emma Terreni

Vi undersøger, hvordan forskellige faggruppers løn har udviklet sig over de sidste 40 år. Vi finder, at særligt jordemødrene er saktet voldsomt bagud, både relativt til andre faggrupper blandt de varme hænder og generelt.

Analysens hovedresultater:

- Jordemødrenes placering i indkomstfordelingen – svarende til deres løn relativt til resten af befolkningen - er faldet betragteligt i perioden fra 1980-2020.
- Faldende arbejdstid ser ikke ud til at være forklaringen.
- I samme periode er sygeplejerskerne kravlet en smule op i indkomstfordelingen, så de nærmer sig lærerne, der omvendt er faldet en smule. Lærerne ligger dog stadig højere i indkomstfordelingen end de øvrige grupper vi har kigget på.

Kontakt

Økonom
Andreas Lund Jørgensen
Tlf. 5041 1237
E-mail alj@kraka.dk

Studentemedarbejder
Emma Terreni
E-mail emt@kraka.dk

Lønudvikling blandt varme hænder over tid

Vi undersøger
hvordan lønnen har
udviklet sig fra 1980

I forbindelse med sygeplejerskestrejken sidste år, nedsatte regeringen den såkaldte lønstrukturkomité, der skulle undersøge løndannelsen i det offentlige. En del af komitéens opdrag var at udarbejde en grundig analyse af, om nutidens lønninger er en konsekvens af, hvordan forskellige faggrupper blev indplaceret i tjenestemandreformen i 1969. Vi har taget forskud på en sådan opgørelse ved at undersøge, hvordan forskellige faggruppers lønninger har udviklet sig relativt til resten af befolkningen siden 1980, hvor vi har data fra.

Det har vi gjort:

Opgørelsen er lavet ved at sammenligne den generelle indkomstfordeling i et givet år med medianlønnen for forskellige faggrupper, defineret ud fra deres højeste fuldførte uddannelse. Medianlønnen for hver faggruppe er opgjort blandt alle, som har den relevante uddannelse (uanset hvor når de har færdiggjort uddannelse) og som er i beskæftigelse i det givne år (uanset hvad de er beskæftigede med og om de er privat- eller offentligt ansatte). Når vi alene afgrænser faggrupperne på baggrund af uddannelse frem for eksempelvis arbejdsstilling, branche eller sektor, er det et hensyn til at have en opgørelse, der er konsistent tilbage til 1980. Der er dog ikke noget der tyder på, at udviklingen er forskellig for offentligt ansatte end for faggrupperne som helhed.¹

Vi bruger årlig
erhvervsindkomst.

Som indkomst mål har vi brugt årlig erhvervsindkomst (DST-variabel ERHVERVSINDK_13), som indeholder A- og B-skattepligtig lønindkomst. Det har den fordel, at det fanger alle indkomstkanaler inkl. muligheden for at tage ekstravagter mv. Samtidig er det konsistent defineret tilbage til 1980. Hvis man alene ville se på udvikling i timelønnen over en kortere tidsperiode, kunne man i stedet have brugt den standardberegnete timefortjeneste.

Forskelle er blevet
mindre over tid, men
ses stadig i dag

De offentligt ansatte sygeplejerskerne blev med tjenestemandreformen i 1969 indplaceret lavere end fx lærerne. Deres faglige organisation argumenterer for, at sygeplejerskernes løn i det offentlige fortsat afspejler den indplacering. Ser man på lønudviklingen fra 1980 til 2020 for alle sygeplejersker, tyder det på, at der kan være noget om snakken. Således lå lærerne højt i indkomstfordelingen i 1980, mens sygeplejerskerne lå omkring midten, jf. figur 1. Over tid er forskellene blevet betydeligt mindre, men ikke forsvundet helt. Således ligger lærerne stadig ca. 10 point højere i indkomstfordelingen end sygeplejerskerne.

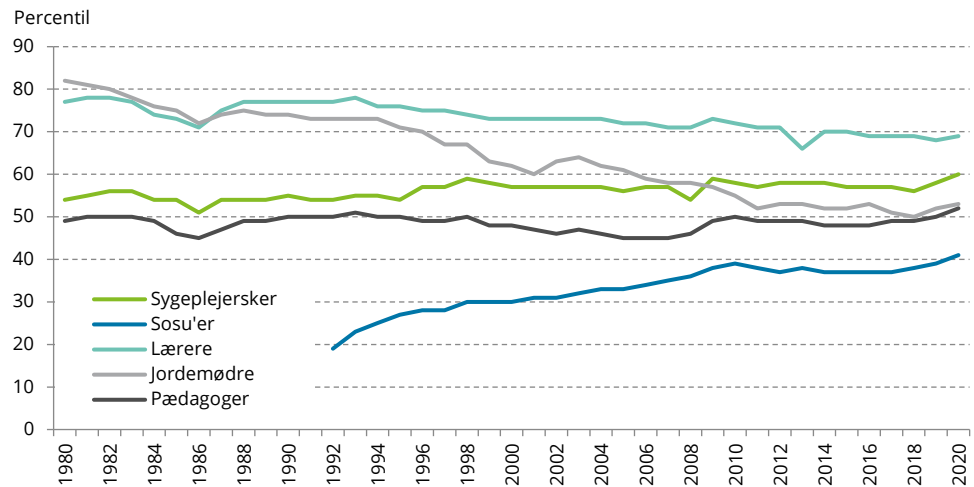
Jordemødrenes
rangering er faldet
markant på 40 år

Det omvendte billede tegner sig for jordemødrene. I 1980 lå de en smule højere end lærerne, men i perioden fra 1980 til 2020, er de faldet stødt ned igennem indkomstfordelingen, så de i dag ligger meget tæt på medianindkomsten. Her har der altså været en markant negativ relativ lønudvikling, som ikke kan tilskrives tjenestemandreformen fra 1969.

---

¹ Se Jørgensen og Terreni (2022) for en række dataserier, der viser at resultatet ikke ændrer sig ved brug af forskellige populationsafgrænsninger, som fx kun offentligt ansatte eller ansatte indenfor den relevante jobfunktion.

Figur 1 Udvalgte faggruppers placering i indkomstfordelingen over tid

Anm.: Indkomstfordelingen omfatter alle beskæftigede i et givent år. Faggruppernes placering i indkomstfordelingen er beregnet ud fra medianlønnen for alle uddannede indenfor hvert fag, som er i beskæftigelse i det givne år. Der er først data på SOSU'er fra 1992, hvor uddannelsen bliver oprettet.

Kilde: Egne beregninger på baggrund af Danmarks Statistiks registre.

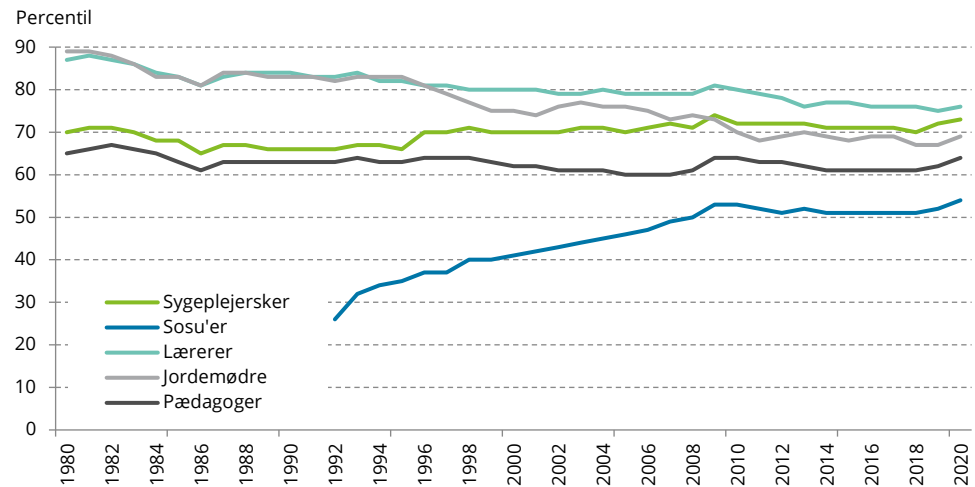
SOSU'er har haft positiv udvikling fra lavt udgangspunkt

Endelige fremgår det, at SOSU'erne tilsyneladende har haft et stort løn efterslæb. Således lå gruppen omkring 20 pct.-percentilen i 1992, hvor uddannelsen bliver oprettet, og siden da er gruppen af SOSU'er kravlet op i indkomstfordelingen, så de i dag ligger omkring 40 pct.-percentilen.

Jordemødres arbejdstid ser ikke ud til at være forklaringen

Man kunne forestille sig, at ændringerne delvist kan forklares ved systematiske forskydninger i arbejdstiden over tid mellem de forskellige faggrupper. Som en indikation på om dette har været tilfældet, har vi også undersøgt, hvordan det ser ud, hvis man sammenligner 75 pct.-percentilen blandt de forskellige faggrupper, idet man må forvente, at personer med relativt høje lønninger er på fuldtid. Det ændrer ikke det overordnede billede, om end faldet bliver en smule mindre, jf. figur 2. At det ikke ændrer billedet mere, taler for, at lavere arbejdstid ikke er en stor del af forklaringen på udviklingen i medianlønnen for de enkelte faggrupper.

Figur 2 Udvalgte faggruppers placering i indkomstfordelingen over tid, målt ved brug af 75 pct.-percentilen.

Anm.: Indkomstfordelingen omfatter alle beskæftigede i et givent år. Faggruppernes placering i indkomstfordelingen er beregnet ud fra lønnen på 75 pct.-percentilen for alle uddannede indenfor hvert fag, som er i beskæftigelse i det givne år. Der er først data på SOSU'er fra 1992, hvor uddannelsen bliver oprettet.

Kilde: Egne beregninger på baggrund af Danmarks Statistiks registre.

Vi tager ikke højde for sammensætning af grupperne...

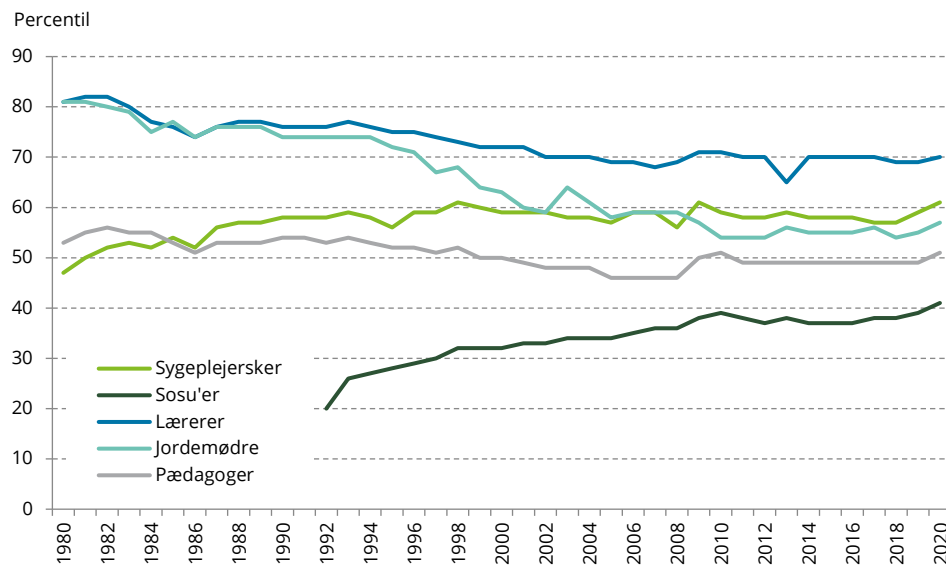
Opgørelsen tyder altså på, at de seneste 40 års lønudvikling særligt er gået ud over jordemødrene, der er gået fra at være højtlønnede til at ligge omkring gennemsnittet. Analysen tager dog ikke højde for eventuelle ændringer i gruppernes sammensætning ift. fx uddannelse, alder og erfaring, hvilket er et vigtigt forbehold. Eksempelvis kan den store stigning i SOSU'ernes placering i indkomstfordelingen bl.a. skyldes en opbygning af erfaring i bestanden af SOSU'er, som i gennemsnit er blevet 15 år ældre i perioden fra 1980 til 2020.² En vurdering af hvad der er en rimelig aflønning for forskellige faggrupper bør inddrage sådanne hensyn.

... men det burde favorisere jordemødrene

Umiddelbart ville man dog forvente, at uddannelsessammensætning burde have trukket i jordemødrenes favør, idet der i dag er tale om en meget stærk gruppe, vurderet på gymnasiekarakterer, mens karaktergennemsnittet hos både lærerne, SOSU'erne og pædagogerne er faldet over tid.

² For de øvrige grupper er gennemsnitsalderen også steget, dog i mindre grad. Gennemsnitsalderen er steget mindst hos jordemødrene, som i gennemsnit er 2 år ældre i 2020 end i 1980, jf. Jørgensen og Terreni (2022)

Figur 3 Udvalgte faggruppers placering i indkomstfordelingen over tid for 35-45 årige.

Anm.: For hvert år er medianindkomsten udregnet for hver faggruppe på baggrund af dem, der er mellem 35-45 år gamle og er i beskæftigelse i det givne år. Denne medianindkomst placeres da i den generelle indkomstfordeling.

Kilde: Egne beregninger på baggrund af Danmarks Statistiks registre.